

2020-11-12
N2020/02692
N2019/02144
N2019/01425

Näringsdepartementet

Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala

Uppdrag att genomföra åtgärder för ett minskat saltintag och ett minskat intag av energitäta näringsfattiga livsmedel

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Livsmedelsverket att under 2020–2023 undersöka och skapa förutsättningar för en överenskommelse i livsmedelsbranschen om att sänka salt- och sockerhalten i livsmedel, samt att ta fram kunskapsunderlag om hur intaget av energitäta och näringsfattiga livsmedel kan minska. I uppdraget ingår att främja en sådan överenskommelse och följa upp effekterna. Målet är att tillsammans med livsmedelsbranschen minska intaget av salt, socker och andra energitäta näringsfattiga livsmedel hos befolkningen. Erfarenheter från arbetet kan sedan med fördel användas för att nå andra önskade hälsomässiga förbättringar i utbudet och konsumtionen av livsmedel i Sverige. Arbetet ska ske i nära samarbete med företrädare för livsmedelsföretag, handel samt privata och offentliga restauranger. Åtgärderna ska bygga på frivilliga insatser från branschen.

Överenskommelsen avseende salt bör innehålla ett generellt saltsänkingsprogram. När det gäller överenskommelsens innehåll avseende sockersötade livsmedel ska arbetet i huvudsak fokusera på barn och unga.

Kunskapsunderlaget om hur intaget av energitäta näringsfattiga livsmedel kan minska ska beskriva vilka metoder som har effekt för att förändra livsmedelskonsumtionen i olika socioekonomiska grupper. Metoderna ska kunna användas av samhällets olika aktörer, som t.ex. kommuner och regioner, i evidensbaserat folkhälsoarbete för att minska konsumtionen av energitäta, näringsfattiga livsmedel och öka konsumtionen av fullkorn, grönsaker och frukt bland framför allt barn och ungdomar.

I arbetet ska Livsmedelsverket vid behov samråda med Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner, universitet och högskolor samt andra organisationer som myndigheten finner lämpliga, såsom Research Institutes of Sweden AB (RISE) och dess projekt ReduSalt där representanter från livsmedelsbranschen, berörda myndigheter, intresse- och konsumentorganisationer ingår.

För uppdragets genomförande får myndigheten under 2020 använda högst 500 000 kronor. Under perioden 2021–2023 beräknar regeringen att avsätta 2 miljoner kronor per år.

Kostnaden ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 18 God vård och folkhälsa. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske årligen senast den 1 december. En årlig ekonomisk redovisning av uppdraget ska ske senast den 31 mars. Medel som inte utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet, bankgiro 5052-5781, senast den 31 mars året efter rekvisition. Redovisning, rekvisition och eventuell återbetalning ska ske med angivande av diarienummer för detta beslut.

Delredovisningar av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 15 februari 2021, 2022 och 2023. Livsmedelsverket ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 15 februari 2024.

Skälen för regeringens beslut

Ohälsosamma matvanor är en av de största orsakerna till ohälsa och för tidig död i Sverige och i världen. Med ohälsosamma matvanor menas ett för lågt intag av bland annat fullkorn, grönsaker och frukt, fisk samt nötter och frön samtidigt som intaget av salt och socker är för högt. Ungefär 40 procent av svenskarna bedöms äta ohälsosamt vilket innebär att de livsstilsrelaterade sjukdomarna riskerar att fortsätta öka de närmaste decennierna.

Hushållssalt, dvs. natriumklorid, består av natrium och klor. Natrium är viktigt för olika funktioner i kroppen, bland annat för att upprätthålla vätskebalansen. Men med den mat vi äter i dag får vi i oss betydligt mer än vad kroppen behöver och saltintaget per person och dygn i Sverige är nästan dubbelt så mycket som rekommenderats. Ett för högt intag av salt bidrar till högt blodtryck, vilket i sig är en känd riskfaktor för stroke och hjärt-

kärlsjukdom. Mycket tyder på att ett högt saltintag i unga år kan påverka blodtrycket också när man blir äldre. Ett reducerat saltintag minskar risken för hjärt- och kärlsjukdom och risken för en för tidig död med ca 20 procent.

Det finns utmaningar med att sänka salthalten i livsmedel då smak och hållbarhet kan påverkas. En reduktion av salthalten kan behöva ske successivt så att konsumenterna vänjer sig vid en eventuellt förändrad smak. För att få effekt på konsumtionen av salt är det också avgörande att salthalten sänks generellt i livsmedel och inte bara i enstaka produkter.

Hälften av alla vuxna svenskar är överviktiga eller feta. Bara fetman har uppskattats kosta det svenska samhället 70 miljarder kronor per år. Forskning visar att de som äter mycket fiberrika livsmedel som fullkorn, grönsaker, baljväxter, frukt, bär, och nötter har lättare att hålla vikten. Att äta mycket av mat baserat på siktat mjöl som används i vitt bröd och vanlig pasta, sockerrika livsmedel och drycker samt kött är förknippat med viktuppgång.

Resultaten från den senaste nationella matvaneundersökningen, Riksmaten ungdom, visar att 21 procent av svenska flickor och pojkar är överviktiga varav 4 procent har fetma. Sammantaget visar undersökningen att ungdomar skulle behöva äta mer mat som innehåller mycket fiber och fullkorn, dricka mindre sockersötad läsk och äta mindre snabbmat och sötsaker, eftersom de innehåller mycket mättat fett, salt och tillsatt socker.

På regeringens vägnar

Jennie Nilsson

Karin Führ Lindqvist

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Socialdepartementet/FS

Finansdepartementet/BA och KO

Folkhälsomyndigheten

Socialstyrelsen

Sveriges Kommuner och Regioner